

Protocol medicijnverstrekking en medisch handelen

Stafdienst

AERES
VMBO

Voorwoord

Voor u ligt het protocol medicijnverstrekking en medisch handelen van Aeres. Dit document geeft aan hoe binnen Aeres praktijkonderwijs en Aeres vmbo wordt omgegaan met het verstrekken van medicijnen en/of het uitvoeren van medische handelingen. Het protocol is bedoeld als hulpmiddel om vanuit één visie om te gaan met medicijnverstrekking en/of medisch handelen, antwoord te geven op vragen van ouders, leerlingen en medewerkers en om te voldoen aan de wet- en regelgeving. Dit protocol is gebaseerd op het standaard protocol medische handelingen op scholen dat is opgesteld door de GGD.

Inhoud

1	Algemeen	4
1.1.	Wettelijke verplichtingen	4
1.2.	Aansprakelijkheid en verzekering	4
1.3.	Drie te onderscheiden situaties	5
2	Een kind wordt ziek/krijgt een ongeval op school	6
3	Het beheren en verstrekken van medicijnen op verzoek	7
4	(Voorbehouden) medisch handelen	8
Bijlagen		9
Bijlage 1	Het verstrekken van medicijnen op verzoek	10
Bijlage 2	Toestemmingsformulier voor het uitvoeren van voorbehouden medische handelingen (BIG)	13
Bijlage 3	Bekwaamheidsverklaring uitvoeren van medische handelingen	15
Bijlage 4	Handelen bij calamiteiten	16

1 Algemeen

1.1. Wettelijke verplichtingen

Zowel scholen als medewerkers kunnen aansprakelijk worden gesteld als zij op een onjuiste wijze medicijnen verstrekken of medische handelingen verrichten. Verzekeraars stellen de volgende eisen in verband met medicijnverstrekking en medisch handelen:

- de school dient een protocol te hebben voor medicijnverstrekking en medisch handelen;
- de school dient volgens dit protocol te handelen in de zich voordoende situaties;
- voorbehouden medische handelingen mogen alleen worden uitgevoerd door BIG- geregistreerde medewerkers. Zie ook paragraaf 1.3

Als afspraken worden gemaakt over medicijnverstrekking en medisch handelen, is het volgende juridisch van belang:

- 1 leerlingen van 12 tot 16 jaar oud moeten, naast hun ouders, zelf toestemming geven. Het gaat dan om een zogenaamde dubbele toestemming. De afspraken hieromtrent moeten schriftelijk vastgelegd worden;
- 2 leerlingen vanaf 16 jaar oud beslissen zelf over hun behandeling en geven daar ook toestemming voor. Voor de wet worden zij hetzelfde behandeld als een volwassene. Ouders kunnen daardoor niet zonder meer benaderd worden. Ook in deze situatie moeten de afspraken op schrift vastgelegd worden.

1.2. Aansprakelijkheid en verzekering

In de verzekeringspolis van Aeres zit een clause opgenomen over aansprakelijkheid bij medisch handelen:

7.1 Medische handelingen personeel

Clause E.H.B.O-handelingen

Deze verzekering dekt mede de in polis omschreven aansprakelijkheid van verzekeringnemer voor schade die het gevolg is van of voortvloeit uit het incidenteel geven van medische behandelingen bij een ongeval of plotseling opkomende ziekte.

Echter, deze dekking is uitsluitend ten behoeve van die medewerkers, welke aantoonbaar jaarlijks zijn getraind in het uitvoeren van de handeling die ten grondslag ligt aan de schade.

Clause Medische Handelingen en Medicijntoediening Onderwijs

Meeverzekerd is de aansprakelijkheid van de verzekeringnemer voortvloeiend uit het verlenen en uitvoeren van zorgtaken met een verpleegkundig karakter mits de betreffende werknemer/zorgverlener voor het verlenen en uitvoeren van die taken/handelingen over een aan hem/haar schriftelijk gedelegeerde bevoegdheid beschikt zoals bedoeld in de Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) zoals beschreven in het Protocol Medicijnverstrekking en medische handelingen die wordt verstrekt door de GGD.

Aan deze bevoegdheid zijn de volgende voorwaarden verbonden:

- de betreffende werknemer dient over de te verrichten handelingen adequaat te zijn geïnstrueerd door een daartoe bevoegde arts of verpleegkundige;

- er dient een bekwaamheidsverklaring te zijn afgegeven door de arts die verantwoordelijk is voor de medische begeleiding van de leerling in kwestie;
- er moet toestemming zijn verleend door de ouders van de betreffende leerling.

Er is geen dekking conform deze clausule als blijkt dat er niet is voldaan aan het gestelde in het genoemde protocol, tenzij verzekernemer aannemelijk maakt dat de schade niet is ontstaan en niet is verergerd door het niet voldoen aan het protocol.

In echte noodsituaties en bij overmacht geldt dat er altijd handelend opgetreden moet worden om te voorkomen dat extra schade ontstaat.

1.3. Drie te onderscheiden situaties

Er kunnen drie verschillende situaties van elkaar worden onderscheiden als het gaat om medicijnverstrekking en medisch handelen:

- een leerling wordt ziek/ krijgt een ongeval op school;
- het beheren en verstrekken van medicijnen op verzoek;
- het verrichten van voorbehouden (medische) handelingen.

De eerste situatie laat de school geen keus. Een leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en een personeelslid moet direct bepalen hoe er gehandeld moet worden.

Bij de tweede situatie kan de school kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het verstrekken van medicijnen.

Voorbehouden handelingen zijn medische handelingen die onaanvaardbare risico's met zich meebrengen voor de gezondheid van een patiënt als ze door iemand worden uitgevoerd die niet deskundig is. Zoals bijvoorbeeld het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Deze mogen slechts worden uitgevoerd door artsen en deskundigen. Delegeren van het verrichten van deze handelingen aan docenten is mogelijk maar moet met grote deskundigheid gebeuren. Een specialist kan een docent handelingsbekwaam achten en deze bekwaamheid ondersteunen met een ondertekende verklaring van bekwaamheid. De arts is dan medeverantwoordelijk maar de docent blijft wel aansprakelijk voor zijn handelen. Zelfs als ouders toestemming hebben gegeven tot het uitvoeren van medische handelingen bij hun kind.

De school kan bepalen of medewerking wordt verleent aan het verstrekken van medicijnen en het uitvoeren van medische handelingen. Voor de individuele docent geldt dat hij/ zij mag weigeren handelingen (al dan niet vallend onder de wet BIG) uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht.

Bijgesloten een handreiking over hoe Aeres omgaat met de drie hierboven beschreven situaties. Ten behoeve van de leesbaarheid schrijven we in de hij-vorm en spreken we over ouders waarmee we zowel ouder(s) als verzorger(s) bedoelen.

In de bijlagen zijn het bijbehorende toestemmingsformulier en/of de bekwaamheidsverklaring opgenomen.

2 Een kind wordt ziek/krijgt een ongeval op school

Het komt regelmatig voor dat een leerling tijdens de lessen last krijgt van hoofdpijn, buikpijn of een insectenbeet. Ook kan sprake zijn van een ongeval waarbij EHBO verleent moet worden. In zijn algemeenheid is een personeelslid van school niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid moet hierbij dan ook in acht worden genomen.

Uitgangspunten:

- Als een leerling ziek wordt/ een ongeval krijgt op school is het van belang om eerst goed te inventariseren wat er aan de hand is.
- Een medewerker van Aeres verstrekt geen middelen als Paracetamol of Azaron. De leerling is zelf verantwoordelijk voor het aanschaffen en meenemen van dergelijke medicatie. Paracetamol lijkt een onschuldig middel maar het onderdrukt de symptomen. Dat kan een verkeerde inschatting van het ziek zijn tot gevolg hebben.
- Als een leerling ziek wordt op school, kan het nodig zijn dat hij/ zij naar huis gaat. In de meeste gevallen kan de leerling zelfstandig naar huis, tenzij er sprake is van heftige symptomen of als er al bepaalde instructies vooraf bekend zijn. In een dergelijk geval moet er voor begeleiding worden gezorgd. Bijvoorbeeld door ouder(s)/ verzorger(s) die hun zoon/ dochter ophalen. Leerlingen binnen het VO mogen pas naar huis nadat de ouders op de hoogte zijn gesteld. Leerlingen binnen het MBO mogen zelfstandig naar huis indien de situatie dat toelaat. Bij twijfel wordt contact opgenomen met de ouders. In noodgevallen wordt een arts ingeschakeld.
- Indien de situatie vraagt om het verlenen van EHBO mag een medewerker deze verlenen, mits het geen voorbehouden medische handeling betreft. Laat de EHBO indien mogelijk verlenen door een bedrijfshulpverlener (BHV'-ér) of iemand met EHBO diploma op de locatie. Na het verlenen van eerste hulp wordt de leerling altijd doorverwezen naar de huisarts.
- Raadpleeg bij twijfel altijd een arts.

3 Het beheren en verstrekken van medicijnen op verzoek

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens uren op school. Dit zijn bijvoorbeeld pufjes voor astma, insuline bij diabetes, antibiotica of zepillen bij toevallen. Meestal redden leerlingen zich hier zelf mee, maar soms vragen ouders aan de schoolleiding of een docent deze middelen wil verstrekken. Schriftelijke toestemming van de ouders (leerling jonger dan 16 jaar)/ leerling is hierbij noodzakelijk.

Indien sprake is van het verstrekken van medicijnen op verzoek wordt het formulier in bijlage 1 ondertekend door ouders (leerling jonger dan 16 jaar)/ leerling. In dit formulier wordt schriftelijk vastgelegd om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat moet gebeuren. Ook de wijze van bewaren, opbergen en controle op de vervaldatum wordt in dit formulier beschreven. Hierdoor wordt duidelijk wat van de schoolleiding en het schoolpersoneel verwacht wordt en weten zij wat te doen en waarvoor zij verantwoordelijk zijn.

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode, wordt regelmatig met ouders en leerling overlegd over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school.

Enkele praktische zaken:

- medicijnen worden alleen in ontvangst genomen wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van de betreffende leerling;
- op een aftekenlijst wordt genoteerd wanneer het betreffende medicijn aan de leerling gegeven is.
- degene die het medicijn verstrekt leest de informatie in de bijsluiter zorgvuldig door.
- indien de situatie zich voordoet dat een leerling niet goed op een medicijn reageert of dat er een fout gemaakt is bij de toediening van het medicijn wordt direct contact opgenomen met de huisarts, specialist in het ziekenhuis of met het landelijk alarmnummer 112.
- Zorg dat je altijd relevante gegevens bij de hand hebt zoals naam, geboortedatum, adres, huisarts en/ of specialist van de leerling, de medicatie die is toegediend, de reacties die het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt. Het is verstandig om één persoon aan te wijzen die verantwoordelijk is voor het beheer. De medicijnen dienen in een afgesloten kast (koelkast indien noodzakelijk) worden bewaard.

4 (Voorbehouden) medisch handelen

Voorbehouden medische handelingen zijn handelingen die normaliter enkel door een bevoegd arts worden uitgevoerd. In zeer uitzonderlijke situaties wordt door de ouders en/of leerling een beroep op de schoolleiding en het schoolpersoneel gedaan, bijvoorbeeld bij het toedienen van injecties of sondevoeding. De leerling en zijn ouders (indien leerling jonger is dan 16 jaar) moeten voor dergelijke ingrijpende handelingen hun schriftelijke toestemming geven volgens het formulier in bijlage 2.

Uitgangspunt is dat Aeres geen voorbehouden handelingen verricht, tenzij op school iemand bereid is om deze handelingen te verrichten en in het bezit is van een door de behandelend arts afgegeven bekwaamheidsverklaring (zie voorbeeld in bijlage 3). De bekwaamheid moet bijgehouden worden door jaarlijkse bijscholingen, zeker als de handeling waarvoor de bekwaamheid is afgegeven, weinig uitgevoerd wordt.

Indien een leerling zich niet aan de gemaakte afspraken houdt en niet mee wil werken wordt contact opgenomen met de ouders of huisarts of 112 gebeld.

Bijlagen

Bijlage 1 Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Toestemmingsformulier

Voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

Naam (leerling)
Geboortedatum:
Adres:
Postcode / woonplaats:
Naam ouder(s) / verzorger(s)
Telefoon thuis:
Telefoon werk:
Naam huisarts:
Telefoon:
Naam specialist:
Telefoon:

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte(s):

Naam van het medicijn:

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

Uur	Uur
Uur	Uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn:

Wijze van toediening:

Wijze van bewaren:

Controle op vervaldatum door:

Functie:

Ondergetekenden, leerling en ouder/verzorger van genoemde leerling, geven hiermee aan de school, c.q. het hieronder genoemde schoolpersoneelslid dat daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam leerling:
Naam ouder / verzorger:
Plaats:
Datum:

Handtekening leerling:

Handtekening ouder/verzorger:

Medicijn instructie

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op:

Op (datum):

Door (naam):

Functie:

Van (instelling):

Aan:

Functie(s):

Van(naam + plaats school):

Bijlage 2 Toestemmingsformulier voor het uitvoeren van voorbehouden medische handelingen (BIG)

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenoemde 'medische voorbehouden handeling' op school bij:

Naam (leerling)
Geboortedatum:
Adres:
Postcode / woonplaats:
Naam ouder(s) / verzorger(s)
Telefoon thuis:
Telefoon werk:
Naam huisarts:
Telefoon:
Naam specialist:
Telefoon:
Naam van contactpersoon (in ziekenhuis of anders)
Telefoon:

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school nodig is:

Omschrijving van de uit te voeren medische handeling:

De medische handeling moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

Uur	Uur
Uur	Uur

De medische handeling mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

Manier waarop de medische handeling moet worden uitgevoerd:

Eventuele extra opmerkingen:

Bekwaamheidsverklaring aanwezig: Ja / Nee

Instructie van de medische handeling + controle op de juiste uitvoering is gegeven op

Datum:

Door:

Functie:

Van (instelling):

Aan (naam):

Functie:

Neem en plaat van de school:

Ondergetekenden:

Naam leerling:

Handtekening leerling:

Naam ouder/verzorger:

Handtekening ouder/verzorger:

Datum:

Plaats:

Bijlage 3 Bekwaamheidsverklaring uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling

---

Verklaart dat,

Naam werknemer:
Functie:
Werkzaam aan/bij:

Na instructie door ondergetekende in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.
De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

Naam leerling:
Geboortedatum:

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

Ondergetekende:

Naam:
Functie:
Werkzaam aan / bij:
Plaats:
Datum:

Handtekening:

Bijlage 4 Handelen bij calamiteiten

Richtlijnen

Indien zich calamiteiten voordoen ten gevolge van het toedienen van medicijnen of het uitvoeren van een medische (BIG) handeling bij een kind, volgen hieronder richtlijnen:

- Laat het kind niet alleen. Probeer rustig te blijven.
Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen
- Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de kinderen een volwassene ophalen, waarbij u duidelijk instrueert wat het kind tegen de volwassene moet zeggen)
- Bel direct de huisarts en/of de specialist van het kind
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112
- Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische' handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt)
- Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
  1. Naam van het kind.
  2. Geboortedatum.
  3. Adres.
  4. Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen persoon.
  5. Naam + telefoonnummer van huisarts c.q specialist.
  6. Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
- Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
  1. Leg kort en duidelijk uit wat er gebeurd is.
  2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
  3. In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.

© Copyright 2017, Stichting Aeres Groep. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Aeres.

Postbus 245, 6710 BE Ede
Bovenbuurtweg 27, 6717 XA Ede
088 020 7020
aeresvmbo.nl
vmbo@aeres.nl